

mens Argentina, Brasilien og Indien har købt gamle britiske fartøjer.

3. flåderne er også i fuld gang med at forsyne deres flådefartøjer med krydsermissiler, og ved udgangen af 1989 havde 68 forskellige lande udstationeret skibs- og landbaserede anti-skibs krydser-missiler. Sådanne missiler er i dag udstationeret på skibe af alle typer samt på ubåde og fly, men hovedsagelig på mindre lette og hurtige patruljebåde i små flåder. Alene i 1980erne har mindst 31 3.flådemagter importeret anti-skibs missiler fra 11 lande (se Tabel 1).

3.flåderne anskaffer sig også i stigende omfang moderne undervandsbåde, deriblandt den sovjetiske Kilo og den vesttyske Type 209. Udover Sovjet og USA har 41 andre lande efterhånden anskaffet sig over 400 ubåde.

Endelig er visse 3. verdens lande som Argentina, Brasilien og Indien i færd med at anskaffe sig atomdrevne ubåde. Indien har ovenikøbet leaset en atomdrevet Charlie I klasse krydsermissilubåd fra Sovjet. Også Pakistan har været rapporteret at have vist interesse i atomdrevne ubåde.

Sammenfattende kan man konstatere, at mange mindre flådemagter er på vej ind på scenen. Visse af dem, som for eksempel Indien og Japan er efterhånden af en sådan størrelse, at de begynder at tilegne sig en slags regional stormagtstatus, som vil provokere omkringliggende stater til at opbygge egne flådestyrker.

Fremtidens magtspil til søs vil ikke blot være det traditionelle øst-vest, men vil få flere deltagere med længere rækkevidde, større flexibilitet, samt betydeligt mere avancerede kommando-, kontrol- og kommunikationssystemer.

Det rejser andre perspektiver i forbindelse med særligt USAs vane med at anvende flådestyrker i tredjeverdenskonflikter, fordi flere lande vil have våbensystemer, der kan skabe en spændingssituation, der kan blive betydelig vanskeligere at kontrollere.

Atomvåbnene

I løbet af 1980erne gik det også op for folk, at flåderne rådede over knap en tredjedel af verdens samlede atomvåbenarsenal. På trods af at atomvåben har været udstationeret på skibe si-

den 50erne, kom det som en overraskelse for mange, at fem flåder havde atomvåbensystemer indbygget i mere end 1000 skibe og ubåde, og tilsammen rådede over næsten 15.000 atomvåben.

Hvad mere var, en stor del af dem kom jævnligt på besøg i havne hos lande, som har en meget klar politik mod atomvåben på deres område. Flere lande valgte at forbyde anløb af atombevæbnede fartøjer. Andre lande forsøgte, men blev banket på plads igen.

Ved udgangen af 1989 var der omkring 14.600 atomvåben tildelt flådefartøjer i de fem atomflåder. Af disse var de 8.400 amerikanske, 5.500 sovjetiske, 300 franske, 180 britiske og 170 kinesiske. Mere end hver 3. af alle disse våben var taktiske atomvåben beregnet til atomkrig på havet. Denne gruppe på over 5.000 atomvåben har aldrig været underlagt våbenkontrolaftaler af nogen art.

Det er en udbredt opfattelse, at atomvåben til søs er et levn fra fortiden. Men 1980erne var faktisk præget af en omfattende nuklearisering af verdenshavene. I perioden 1979-1990 har de fem atomflåder introduceret et eller flere atomvåbensystemer årligt. Det drejer sig om 20 forskellige typer atomvåben, hvoraf halvdelen er blevet introduceret i den sovjetiske flåde (se Tabel 2).

Med tanke på de igangværende START-forhandlinger er det interessant at konstatere, at syv af de 20 atomvåben introduceret i løbet af 80erne er langtrækkende strategiske atomvåben til missilubådene. Samtlige fem atomvåbenmagter har udstationeret nye strategiske atomvåben på havene i løbet af 80erne. De 13 andre typer atomvåben er såkaldte ikke-strategiske atomvåben, rækkende lige fra dybvandsbomber til krydsermissiler.

Med hensyn til søbaserede ikke-strategiske atomvåben var de to mest interessante begivenheder nok introduktionen af det langtrækkende krydsermissil til angreb mod land og den amerikanske flådes beslutning om ensidigt at udfase tre ældre atomvåbensystemer fra sine skibe og ubåde.

Beslutningen om at udfase atomvåben af typerne ASROC, Terrier og SUBROC fra ameri-